

KULTURA • KULTURA • KULTURA • KULTURA • KULTURA • KULTURA

● ZAKAJ SE IMENUJE KULTURNI DOM V MOSTAH

ŠPANSKI BORCI

V junjskih dneh leta 1936 je prevratniški general Franco skupaj z nemškimi nacisti in italijanskimi fašisti začel vojno proti demokraciji španskega ljudstva. Ta napad združenih sil mednarodnega fašizma na špansko ljudstvo je bila prva etapa fašistične agresije proti narodu Evrope.

Toliko kot še iz 52 dežel sveta, so se pozivali mednarodne solidarnosti v boju proti fašizmu od zvali tudi naši prostovoljci in polihitli na bojišča bratit napadeno ljudsko svobodo. Naše morda in narodnosti je predstavljalo 1800 borcev internacionalnih brigad in mnogi od njih so za vedno ostali na bojiščih Španije. Iz Slovenije je bilo prostovoljcev 545, med njimi z območja naše sodanije občine 5 borcev.

Španski borci pa so bili odzema moč partije in ljudstva tudi pred izidecni leti, ko se je začela oborožena vojna proti fašizmu na domačih tleh. In iz spoštovanja do njihovega velikega prispevka mednarodni delavski solidarnosti ter v boju proti fašizmu med narodnosvobodilnim bojem in revolucijo se je med borci porodila misel, da bi bil kulturni dom, za katerega gradnjo so se odločili delovni ljudje in občini naše občine, spomenik španskim borcem naše dežele.

Delovni ljudje in občini so si dom zgradili po meri svojih potreb in možnosti, v njem pa so namenili prostor tudi spominskega gradiva o naših borcih v

španski državljanski vojni. Kasneje bo na pročelju kulturnega doma postavljeno še obeležje, ki bo spominjalo in hkrati opozarjalo na še živečo fašistično nevarnost.

Samoppravni sporazumi pri združevanju središč za ta dom so si delovni ljudje in občini omogočili še hitrejši rast kulturne ustvarjalnosti in poudarjajo pri že tradicionalno bogato razviti ljubiteljski dejavnosti. V domu dobiva sodobne prostore občinska matična knjižnica Jožeta Mazovca, v njem so prostori za likovne, kajžne in druge razstave, dvorana za nastope številnih gledaliških skupin iz krajevnih skupnosti in delovnih organizacij, pa ne nazadnje prostor za delegatsko in družbenopolitično delovanje, srečanja, slovesnosti in pogovore članov delovnih kolektivov in krajevnih skupnosti.

Ob otvoritvi doma si oglejte tudi njegovo notranjost in se prepričajte, da je to velika delovna zrna samoppravno organiziranih in svobodnih delovnih ljudi.

G.

VESTI IZ KULTURE

● Prijetno glasbeno doživetje

Učenci glasbene šole — oddelka v Polju so 1. junija v vevški dvorani priredili glasbeni večer, s katerim so ob sodelovanju papirniškega pihalnega orkestra Vevče in mešanega pevskega zbora iz Zaloga počastili dan mladosti in 40-letnico vstaje jugoslovanskih narodov. Polna dvorana je z odobravanjem spremljala nastopajoče, še prav posebno pa je z aplavzom nagradila najmlajšo instrumentalistko na šoli — 4-letno violinistko Nino Ostaševski in otroški pevski zbor (na sliki), ki je pod vodstvom Vere Šolar in ob spremljavi pihalnega orkestra lepo zapel Gobčevo Pesem bratstva in enotnosti in Lepo je v naši domovini biti mlad.

A. P. — D. J.

● Ljubljana v očeh likovnikov

Konec maja je na sončnih ljubljanskih ulicah 119 likovnikov iz Ljubljane, Trbovelj, Cerknice in Jesenic ustvarilo v različnih likovnih tehnikah okoli 200 podob Ljubljane in njene bližnje okolice. Prvi slikarski EXTEMPORE v našem glavnem mestu je uspel. Strokovna žirija je za razstavo v atriju ljubljanskega magistrata izbrala 60 del.

Pokrovitelja prireditve sta bila skupščina mesta Ljubljana in mestna zveza sindikatov, organizirala pa sta jo in vodila mestna zveza kulturnih organizacij in društva likovnih samorastnikov Ljubljana.

Tega prvega slikarskega srečanja so se udeležili tudi likovniki iz naše občine, in sicer ak. slikar Jože Trpin in člani likovne sekcije pri KUD Vide Pregarc Janko Bešter, Danilo Jakovčič, Željko Karakaš, Matjaž Rolih in Vlado Vojnovič.

LIKOVNIKI
KUD VIDE PREGARC
SO RAZSTAVLJALI
V DOLSKEM

Prizadevni kulturni aktivisti iz Dolskega so ponovno povabili medse likovnike-člane KUD Vide Pregarc in jim v združenem domu omogočili razstavo njihovih del.

Razstava je bila namenjena praznovanju tedna mladosti. V osmih dneh so si krajanji lahko ogledali 20 likovnih del v različnih tehnikah.

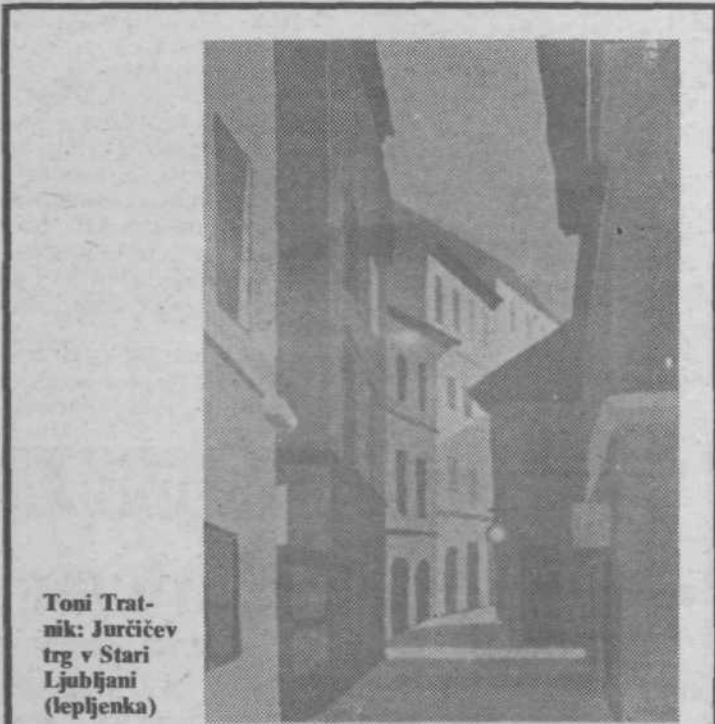
Razstavo si je ogledalo veliko število krajanov, mnogi pa so se udeležili tudi otvoritve, na kateri so člani recitacijske skupine pri KUD Dolsko in mladinskega aktiva izvedli recital krajših literarnih del Miška Kranjca.

PA ŠE TO

V galeriji doma JLA v Beogradu je bila od 8. do 17. maja odprta že tradicionalna enajsta razstava likovnih del delavcev organov javne varnosti SFRJ.

Sodeloval je tudi član likovne sekcije KUD Vide Pregarc Toni Tratnik katerega delo tudi objavljamo.

MATJAŽ

Toni Tratnik: Jurčičev trg v Stari Ljubljani (lepljenka)

● Umetniško preustvarjena stvarnost

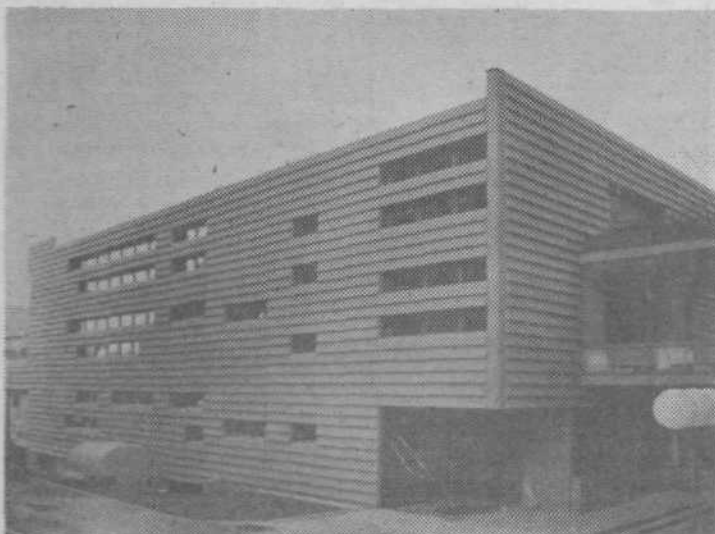
Pravkar je bila zaprta mila pregledna razstava fotografij mojstra fotografije Tihomirja Pintarja. Ob 20-letnici svojega umetniškega ustvarjanja jo je pripravil v kemijakem inštitutu Benisa Kidriča. To je bila že 25. njegova samostojna razstava v domovini in na tujem — ob letošnjem 11. maju jo je npr. imel v Čeških Budajevicah. Naj povzamemo uveljavne misli Marjana Tušarja ob odprtju razstave: Z očesom kamere ujetje stvarnosti T. Pintar ne odzrcalja samo, marveč jo umetniško preustvarja v imaginacijo, lastno sebi. In tudi nam, ki nam jo ponuja v proužitku!

Temu preustvarjanju je bil T. Pintar zvest že prva leta svojega fotografiranja, iz katerih smo izbrali za naše bralce slike iz l. 1964.

Paše misel: Upijamo, da homo T. Pintarja v novem kulturnem domu vsajkrat videli tudi v naši občini, kjer že več let uspešno vodi fotosekcijo KUD Vide Pregarc. V tem domu upajo organizirani fotografi končno dobiti tudi prostorske možnosti za nadaljnji svoj umetniški razvoj. Na sliki: Tihomir Pintar, Sula, 1964

● Knjižnica se seli

Iz dosedanje stavbe na Zaloški cesti št. 35 s 50 kv. m površine (levo spodaj) se knjižnica Jožeta Mazovca seli v kulturni dom Španski borci, kjer ji je namenjenih 460 kv. m površine (desno spodaj). V novem kulturnem domu pa je ok. 1400 nadaljnjih kv. m površine namenjenih velikim dvoranam z odrom, mali osrednji dvorani, vhodni in zgornji avli, razstavnim možnostim, raznim prostori za kulturno, društveno in družbenopolitično delovanje naših krajanov in občanov in seveda muzejnim prostorom (galerije, depozitije, instalacije, zaklonišče itn.). Več o domu in bodočem življenju v njem v prihodnji številki Naše skupnosti.

● ŠOLSTVO ● ŠOLSTVO ●

● NOVA OŠ ZA KRAJEVNI SKUPNOSTI POLJE IN VEVČE — ZGORNJI KAŠELJ

Potrebe in možnosti

Obema poslopljema, v katerih ima prostore OŠ Edvarda Kardelja v Polju, se že poznajo leta. Starejša od obeh stavb, v njej si zdaj šolsko učnost nabirajo učenci prvega, drugega in tretjega razreda, je bila zgrajena že v preteklem stoletju. Leta 1930 so jo obnovili, kasneje pa so v njej napeljali še centralno ogrevanje, kaj več pa za izboljšanje učenih in delovnih razmer ni mogoče napraviti. V učilnicah tudi ni tekoče vode, kar je menda že sila redek, če ne edini primer v Ljubljani.

Nekoliko bolje je v novejši stavbi, ki je bila sezidana leta 1957, obiskujejo pa jo učenci četrtega do osmega razreda. Prostorska utesnjenost je značilnost te šole. Vsi razredi imajo pouk v dveh izmenah. Skupnih prostorov ni. Telovadnica v starejšem posloplju meri le 97 kvadratnih metrov, zato šolarji ob lepem vremenu raje telovadijo kar na dvorišču. Tudi igrišča namreč nimajo. V okolici novega posloplja so travnata igrišča, ki pa niso urejena in opremljena. Da hrup z Zaloške in Zadobrovske ceste ovira učence in učitelje pri pouku, ni treba posebej omenjati.

OŠ Edvarda Kardelja v Polju je po številu učencev druga največja šola v Ljubljani in tudi med večjimi šolami v Sloveniji. V letošnjem šolskem letu jo obiskuje 1169 otrok z Vevče, iz Zg. Kašlja in Polja. Tolikšno število otrok onemogoča dobro organizirano pouka in drugih dejavnosti. Že pred časom je zavod za šolstvo priporočal, naj šole ne štejejo več kot 800 učencev. Marsikateri poljski šolar mora prehoditi dvakrat na dan kilometer ali dva dolgo pot po prometni in nevarni Zaloški cesti.

V naslednjih letih ni pričakovati, da se bo število učencev zmanjšalo. Podatki, ki jih je zbrala patronažna služba zdravstvenega doma Vevče, kažejo, da bo v šolskem letu 1984-85 obiskovalo šolo v Polju 1429 otrok, kar bo 260 več kot v letošnjem šolskem letu. Zato bo seveda potrebno še osem učniških oddelkov. Ob tem izračunu pa niti ni upoštevano, da je predvidena gradnja novih stanovanjskih sosesk v Polju, pa tudi na Vevčah in v Zgornjem Kašlju še rastejo nove hiše. Medtem ko v nekaterih ljubljanskih šolah razmišljajo in že uvajajo celodnevni pouk, pa so na OŠ Edvarda Kardelja v Polju izračunali, da bodo morali proti koncu tega srednjeročnega obdobja uvesti vsaj na nekaterih stopnjah tretjo izmeno. Če pa bi hoteli imeti enoinpolizmenski pouk, bi bilo potrebno zgraditi novo šolo z 18 oddelki.

Pred nedavnim so o vseh teh težavah spregovorili tudi predstavniki krajevnih skupnosti Polje in Vevče — Zgornji Kašelj. Vzgoja in izobraževanje otrok je namreč skrb vse družbe. Večkrat je slišati, naj imajo vsi otroci v Ljubljani enake možnosti za osnovnošolski pouk. Vemo pa, da v naši občini za zdaj ne moremo imeti nobene celodnevne šole, saj se iz leta v leto komajda izogibamo tretji izmeni.

Zato so predstavniki obeh krajevnih skupnosti sklenili, da o razmerah na OŠ v Polju in o tem, kaj je mogoče pričakovati v prihodnje, obvestijo občinski štab za pripravo III. samoprispevka ter občinski in mestni štab za vzgojo in izobraževanje. V obeh krajevnih skupnostih menijo, da je gradnja nove šole na tem območju neobhodno potrebna.

DARJA JUVAN

● Osnovna šola Zalog skozi čas

Zaloška osnovna šola je bila odprta 11. decembra 1910. Z rednim nedeljskim dopolnjenim poukom so v njej začeli štiri dni kasneje, prvi šolski upravitelj pa je bil Anton Drašček, bivši učitelj v Polju. V drugem šolskem letu se je v njej šolalo že blizu dvesto učencev in ker je njih število še naraščalo, je cesarsko-kraljevi deželni šolski zbor odobril tri razrednice. Leto kasneje so kot neobvezni šolski predmet uvedli nemščino. Na šolskem vrtu je upravitelj gojil vzorno drevesnico, da bi z zgledom šolam spodbudil zanimanje za sadjarstvo. Za kmetje je kasneje organiziral vrtnarski tečaj, pri katerem je sodeloval tudi biolog.

To delo je prekinila prva svetovna vojna, med katero je bil pouk zelo moten, saj je bilo število delavcev zaradi mobilizacije znižano. Nekateri otroci so morali ostajati doma ali pa so pred koncem pouka odhajali domov, da bi lahko pomagali družinam na poljih.

Anton Drašček, ki je bil med vojno tudi odsoten, je takoj po vojni organiziral tamburaški zbor in orkester. L. 1920 je bil osnovan celo pevski zbor, katerega pevovala je bil Metod Požar. Malo pred tem pa je bila tudi združena skupina Socialistične delavske partije, v kateri so bili delavci, zaposleni na železnici in v vevški papirnici.

Za Založane je bila takrat šola edina kulturna ustanova, ki jim ni služila le kot »hram učenosti«, marveč so se v njej odvijale najrazličnejše prireditve pa tudi volitve in bila je celo kraj, kjer so se zbirali krajanji pred raznimi demonstracijami. Med drugo svetovno vojno je bil pouk v šoli domala ukinjen, saj so se v njej naselili Italijani. L. 1944 pa belogardistične čete. Šola iz Polja je Založanom ponudila dva učitelja, kar je bilo za vseh pet razredov zelo malo (tudi prostorsko), prihod v šolo pa je bil nasploh otežkočen.

Ko so po osvoboditvi učitelji in učenci vrnili v svojo šolo, so se lahko zgrozili. Fašisti so v njihovih prostorih povzročili pravo razdejavanje, kjer so bila prej okna, so bile strelne line, klopi pa so zamenjale vreče. Kar najhitreje pa je šola spet dobila svoje lice in postala štirirazrednica, v Polju pa nižja gimnazija.

Ker se je začela razvijati industrija in je naglo rastle število prebivalcev, tj. tudi šoloobveznih otrok, so pred leti sklenili, da s samoprispevkom zgrade novo šolo. Res so jo in jo poimenovali po revolucionarju Adolfu Jaklu, pionirski odred pa se že od prvega sprejema učencev v pionirsko organizacijo 22. februarja 1947 imenuje po Karlici Pangeršič.

NIVES MEDVEŠEK, 7. a
zgodovinski krožek OŠ Adolfa Jakla

● Mladi in vojaško-obrambni poklici

Komisija za usmerjanje mladih v vojaške in obrambne poklice pri predsedstvu OK SZDL je skupaj z drugimi zadolženimi dejavniki v občini in mestu organizirala informativni dan o študiju in možnostih šolanja za vse tiste učence 7. in 8. razreda osnovne šole, ki so se prijavili, oziroma se zanimajo za učenje na srednjih vojaških šolah.

Informativni dan je potekal v sproščnem in prisknem pogovoru okrog 50 učencev in predstavnikov komiteja za vzgojo in izobraževanje, vojaške gimnazije Franca Rozmana-Staneta in družbenopolitičnih organizacij. Skupna ugotovitev in ocena je bila, da obstajajo želje za študij te smeri, čeprav je med zelenim in trenutnim stanjem še vedno preveliko nasprotje. Še nadalje pa velja za največjo mero odgovornosti in intenzivnosti nadaljevati z aktivnostmi za usmerjanje mladih v vojaške in obrambne poklice. »Oblika informativnih dni kot živega stika med učenci in predstavniki SLO,« je poudaril novinar Jože Logar, ki je odgovoren za izvedbo teh dni po vsej Ljubljani, »se je pokazala kot zelo sprejemljiva in jo velja obdržati, čeprav vsi učenci, prisotni na informativnih dnevih, niso motivirani za to poklicno področje. Kljub temu gre za osnovni cilj: doseči zanimanje za vojaško — obrambno poklicno področje in za boljšo informiranost mladih s čimer bomo dosegli več interesa.

VILKO SLUGA

Pred vzletom. Tudi naši mladi Močani so že samostojni piloti v letalnih oziroma gojenih v letalskih šolah